

STUÐNINGSLISTI VIÐ VAL Á VIÐFANGSEFNUM

Hér á eftir fer listi yfir viðfangsefni sem nemendur geta tekið fyrir. Gert er ráð fyrir að nemendur ákveði sjálfir hvaða efni þá langar að fræðast meira um. Ef hugmyndirnar láta á sér standa eða margir nemendur hafa áhuga á að vinna á sama sviði getur komið sér vel fyrir kennarann að hafa í höndunum yfirlit yfir heppileg viðfangsefni.

Þessi verkefni snerta mismunandi greinar og í sumum tilvikum má flétta saman fleiri en eina námsgrein innan eins viðfangsefnis. Verkefnin eru ólík – sum eru viðamikil en önnur fremur auðleyst. Einhverjir hópar geta hugsanlega tekist á við fleiri en eitt viðfangsefni. Kennari og nemendur verða sjálfir að ákveða orðalag viðfangsefna og setja saman raunhæfa verkáætlun miðað við þann tíma sem ætlaður er til vinnunnar.

Við mælum með því að hóparnir vinni með sem margvíslegust viðfangsefni – með því móti víða nemendurnir að sér fjölþættari þekkingu og framkvæmdin verður margbreytilegri.

Hægt er að nýta sér bókina „Tóbak – heimildasafn“ sem til er í skólanum en hana er einnig að finna inn á Netinu á heimsíðu Tóbaksvarnanefndar (<http://www.reyklaus.is>.) Þar er einnig hægt að nálgast lög og reglur um tóbaksvarnir.

Hver er afstaða 7. bekkinga/8. bekkinga til reykinga?

Hversu margir þeirra gera ráð fyrir að byrja aldrei að reykja?

Er eitthvað sem einkennir þá nemendur sem byrja að fíkta við að reykja?

Ef einhver þeirra er byrjaður að reykja, hverja segir hann ástæðuna vera?

Hvað þarf að koma til svo hann geti hugsað sér að hætta?

Er munur á afstöðu stráka og stelpna til reykinga og ástæðu þess að sum þeirra byrja að reykja?

Hvernig stendur á því að flestir þessara nemenda reykja ekki?

Hvernig er hægt að verðlauna reykleysi, í hverju eiga verðlaunin að felast og hver á að veita þau?

Hvaða hópum tilheyra nemendurnir í 7. bekk/8. bekk og hvernig getum við haft áhrif á hina ýmsu hópa?

Hvað finnst yngri nemendum flott og hvað ekki í sambandi við tísku, tónlist, kvikmyndir, tómstundaiðju, afþreyingu, átrúnaðargoð o.þ.h.?

Er hægt að greina á milli ákveðinna hópa?

Er raunverulega þörf á mismunandi aðferðum til að höfða til og hafa áhrif á hina ýmsu hópa?

Hvernig getið þið náð til mismunandi hópa með boðskap um reykleysi og haft áhrif á þá?

Stuðningslisti við val á viðfangsefnum

Að hve miklu leyti virða söluaðilar (búðir, bensinstöðvar, kaffihús, söluturnar o.s.frv.) 18 ára aldurstakmark við kaup á tóbaki?

Hvað segja lögin? (Sjá <http://www.reyklus.is>).

Hvaða lög og reglur um tóbak eru í gildi á Íslandi og hvernig eru lög í öðrum löndum? (Sjá t.d. <http://www.itz.se/tobak>).

Tilraunir til að kaupa sigarettur á nokkrum sölustöðum (athugið, hafa þarf samráð við foreldra/forráðamenn). Eftir tilraunina er söluaðilum kynnt niðurstaðan – hvar gátu nemendur keypt tóbak og hvar ekki.

Söluaðilum boðnar upplýsingar um 18 ára aldurstakmarkið, skriflegar eða munnlegar.

Hvers konar forvarnastarf gegn reykingum er unglिंगum boðið upp á í nánasta umhverfi sínu?

Hvað gera heilsugæslulæknar, tannlæknar, íþróttafélög, félagsmiðstöðvar o.fl. til að hindra að unglिंगar byrji að neyta tóbaks?

Hvaða forvarnastarf fer fram í grunnskólum og framhaldsskólum?

Reykja unglिंगar undir 18 ára aldri í skólanum eða félagsmiðstöðinni?

Hverjar eru skammtíma- og langtímaafleiðingar reykinga og óbeinna reykinga? (Sjá m.a. námsefnið VERTU FRJÁLS – reyklus fyrir 8. og 9. bekk).

Hvað eru óbeinar reykingar?

Hvernig er að vera fóstur í kviði reykjandi móður?

Hvernig er að eiga foreldra sem reykja?

Hvernig er að vinna á vinnustað þar sem reykt er?

Hvernig er að vera í herbergi þar sem margir reykja?

Hvað getur maður gert til að komast hjá óbeinum reykingum?

Hvað er í sigarettum?

Hvaða efni innihalda sigarettur?

Hvernig verka þessi efni?

Hvað er líkamleg og andleg vanabinding?

Tóbaksframleiðsla

Hvað er tóbak?

Hvernig er tóbak framleitt?

Hvar er tóbak framleitt og hvaða náttúruauðindir eru nauðsynlegar til framleiðslunnar?

Hvernig vinna tóbaksframleiðendur?

(Sjá námsefni 9. bekkjar „VERTU FRJÁLS, reyklus – á þinn hátt“ og kennsluheftið „Auglýsingar sem drepa“).

Hvernig verða þeir sér úti um nýja neytendur hér á landi?

Hvernig leita þeir uppi nýja neytendur í fátækum löndum?

Auglýsingar (beinar og óbeinar) – bein áhrif/dulin áhrif.

Stuðningslisti við val á viðfangsefnum

Tóbaksneysla í ljósi sögunnar

Hvernig hefur tóbak verið notað á mismunandi menningarsvæðum í gegnum tíðina?

Hvernig barst tóbakið til Evrópu og hvers vegna urðu reykingar algengar?

Hvað kosta reykingar þjóðfélagið? (Sjá heimildasafnið Tóbak, bls. 51-54)

Hversu langur tími fer í reykþásur á vinnustað á einu ári ef reykjandi starfsmaður tekur sér sjö mínútna pásu hverja klukkustund á átta stunda vinnudegi? Hvað gerir þetta í tíma talið á einu ári?

Er kostnaðurinn vegna tóbaksnotkunar landsmanna meiri eða minni en sem nemur tekjum íslenska ríkisins af tóbakssölu?

Hvað kosta reykingar einstaklinginn?

Hvað fer fjölskylda með mikla peninga í tóbak á mánuði ef báðir foreldrar/forráðamenn reykja pakka á dag?

Hversu mikið er það á ári og hversu mikið á tíu árum?

Til hvers mætti nota þá peninga ef þeir færu ekki í tóbak?

Hvað fer unglingur með mikla peninga í tóbak ef hann reykir fimm sígarettur á dag í fimm ár, t.d. frá 15 ára aldri til tvítugs?

Ef sama manneskja fer upp í pakka á dag um tvítugt, hvað hefur hún þá eytt miklu í tóbak um fimmtugt?

TÓBAKSNÓTKUN MEÐAL 12 TIL 15 ÁRA NEMENDA Á ÍSLANDI

Reykingar eftir héruðum, aldri og kyni (tölulegar upplýsingar frá árinu 1998).

Allar reykingar*, hundraðshlutfall (%) af öllum þátttakendum:

	12 ára	13 ára	14 ára	15 ára
Reykjavík	1,1	6,1	13,9	22,7
Reykjanes	1,8	3,3	10,0	26,0
Vesturland	1,7	1,5	10,3	16,8
Vestfirðir	0,0	1,6	5,0	13,2
Norðurland vestra	1,5	3,5	9,4	12,2
Norðurland eystra	2,2	1,8	7,0	16,5
Austurland	3,1	1,1	5,6	12,4
Suðurland	1,5	4,4	10,0	15,2

	12 ára	13 ára	14 ára	15 ára
Strákar	2,3	3,6	10,5	20,6
Stelpur	0,8	4,0	10,8	20,2

* Þegar talað er um „allar reykingar“ er bæði átt við daglegar reykingar og reykingar þeirra sem reykja „öðru hvoru“.

Heimild: Könnun héraðslækna og Krabbameinsfélags Reykjavíkur (vor 1998).